

Magdalena Krzyżostaniak
Uniwersytet Wrocławski

Poziom Pre-A1 – idealny cel na krótkie (45-60 godzin) kursy językowe

Niveau Pre-A1 – das ideale Ziel für kurze Sprachkurse
(45–60 Unterrichtsstunden)

Do niedawna najniższym zdefiniowanym poziomem kompetencji w języku obcym był poziom A1 określany też jako początkowy lub początkujący. Osiągnięcie poziomu A1 daje użytkownikowi języka szanse na porozumienie się w prostych, codziennych sytuacjach, w których stosowane są podstawowe zwroty i wyrażenia – pod warunkiem, że współrozmówca będzie gotowy do pomocy: powtórzy informację, użyje innego słowa, uzupełni przekaz werbalny odpowiednim gestem, powie coś wolniej i wyraźniej itp. Mimo że lista umiejętności użytkownika na poziomie A1 może wydawać się nieszczególnie imponująca, rozwinięcie wyżej wymienionych kompetencji wymaga czasu. Specjaliści szacują, że przeciętnemu użytkownikowi języka obcego dotarcie do tego poziomu zajmuje od 90 do 120 godzin kursu (a niektórzy uważają nawet, że do 150), chociaż jest to duże uogólnienie, ponieważ czas ten zależy od indywidualnych predyspozycji i motywacji osoby uczącej się, intensywności nauki, a także od tego, czy język, którego naukę rozpoczyna, jest podobny do jej języka ojczystego lub innych języków, które już zna. Należy też pamiętać, że do wspomnianego czasu przeznaczonego na kurs należy doliczyć kolejne godziny pracy własnej niezbędne do przećwiczenia i utrwalenia nowych umiejętności.

Kiedy zaczynamy uczyć (się) nowego języka, nie zawsze mamy do dyspozycji wymienioną tu liczbę godzin, a to oznacza, że prawdopodobnie nie uda nam się rozwinąć wszystkich kompetencji przypisanych do poziomu A1. Jeżeli pracujemy z materiałami dydaktycznymi przygotowanymi przez specjalistów, możemy mieć nadzieję, że są one pomyślane w taki sposób, żeby postęp w realizowaniu jednostek dydaktycznych przekładał się na stopniowy progres w budowaniu umiejętności, na przykład po zrealizowaniu połowy lekcji z podręcznika dla poziomu początkowego możemy przypuszczać, że jesteśmy w połowie drogi do osiągnięcia kompletnego

poziomu. Nie z każdym kursem tak to jednak musi wyglądać, a różne zmiany i przesunięcia w obrębie materiałów dydaktycznych mogą być uzasadnione – mogą wynikać na przykład ze specyficznych potrzeb lub możliwości osób uczących się języka.

W roku 2020 została opublikowana rozszerzona i zaktualizowana wersja dokumentu świetnie znanego wszystkim nauczycielom języków obcych - Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ) / Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen (GeR). Nosi ona tytuł Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume (CEFR CV), jest dostępna za darmo na stronie www.coe.int/lang-cefr i jak do tej pory (styczeń 2026) nie doczekała się tłumaczenia ani na język polski, ani na niemiecki¹. W przeciwieństwie do dokumentu z 2001 roku jest ona mniej znana w środowisku zajmującym się nauczaniem języków, a szkoda, bo przynosi wiele interesujących informacji.

W CEFR CV znajdują się m.in. szczegółowe opisy działań komunikacyjnych związanych z interakcją i mediacją, deskryptory dla kompetencji niezbędnych w komunikacji online, deskryptory dla języka migowego i, co jest nowością w stosunku do ESOKJ/GeR, opis kompetencji dla poziomu Pre-A1.

Ta ostatnia propozycja może być pomocna dla osób podejmujących naukę/nauczanie języka obcego, które wiedzą, że nie będą miały do dyspozycji 90-120 godzin kursu, a które chciałyby mieć lepszą kontrolę nad tym, w którym miejscu drogi do pełnego poziomu A1 się aktualnie znajdują. Według autorów CEFR CV osiągnięcie poziomu Pre-A1 oznacza dotarcie do półmetka poziomu A1, a więc przyjęcie celów kształcenia zgodnych z opisem poziomu Pre-A1 może stać się atrakcyjnym rozwiązaniem, kiedy ma się do dyspozycji kurs w wymiarze 45-60 godzin. Deskryptory dla poziomu Pre-A1 opracowano w oparciu o dwa projekty realizowane z myślą o szkołach podstawowych i gimnazjalnych - szwajcarski *Lingualevel* oraz japoński CEFR-J. Może to oznaczać, że to właśnie w środowisku szkolnym (w placówkach odpowiadających poziomom 1, 2 i 3 Europejskiej Ramy Kwalifikacji / *Europäischer Qualifikationsrahmen*) jest największe zapotrzebowanie na szczegółowy opis poziomu znajdującego się w połowie drogi do A1. Warto odnotować, że również w przypadku kursów zorientowanych na osiągnięcie pełnego poziomu początkowego deskryptory dla poziomu Pre-A1 można wykorzystać do celów diagnostycznych, aby upewnić się, że proces nauki/nauczania przebiega prawidłowo i że kompetencje w zakresie wszystkich rodzajów działań komunikacyjnych rozwijane są w sposób harmonijny.

Sukces użytkownika języka będącego na poziomie Pre-A1 jest skrajnie uzależniony od dobrej woli jego współrozmówcy. Każde zadanie komunikacyjne, z którym osoba ucząca się języka obcego jest sobie w stanie poradzić (z mniejszą lub większą pomocą otoczenia), działa motywująco, dlatego też każdy nauczyciel powinien przeczytać opisy kompetencji nie tylko po to,

---

¹ Pod tytułem *Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen. Begleitband* dostępna jest natomiast niemieckojęzyczna wersja wcześniejszej, roboczej edycji dokumentu z 2018 roku opublikowana w oryginale jako *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume with New Descriptors*. Można ją znaleźć na stronie <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/cefr-companion-volume-and-its-language-versions> i skorzystać z oferowanych przez nią deskryptorów dla poziomu Pre-A1 (niem. *vor A1*). CEFR CV z 2020 roku stanowi ostateczną oraz oficjalną aktualizację wersji tymczasowej z 2018 roku i cechuje się m.in. bardziej przyjaznym dla użytkownika i inkluzywnym językiem.

żeby wiedzieć, czego wymagać od uczniów, ale również i dlatego, żeby dowiedzieć się, jak im pomóc. W pracy dydaktycznej bardzo inspirujące może okazać się także zapoznanie się ze strategiami, po które użytkownik języka na poziomie Pre-A1 może sięgać. Pokazanie uczniom, w jaki sposób mogą sobie radzić w różnych sytuacjach, jak przy użyciu dostępnych narzędzi mogą rozwiązywać problemy i przezwyciężać małe kryzysy, to najlepsza możliwa inwestycja w kolejne etapy procesu nauczania. Działanie takie wspiera rozwój kompetencji strategicznej, pokazuje, jak uczyć się w działaniu, i przygotowuje ucznia do pracy autonomicznej.

Co zatem zaktualizowana wersja *ESOKJ* mówi nam na temat użytkownika będącego na poziomie Pre-A1? Przede wszystkim warto sobie uświadomić, że nie dla wszystkich podtypów działań komunikacyjnych oraz strategii językowych istnieją specyficzne deskryptory dla poziomu Pre-A1 – dla wielu z nich na tym poziomie tabeli figuruje jedynie informacja o *braku wskaźnika*. Informację o tym, dla których rodzajów działań i strategii dokument dostarcza nam szczegółowych informacji, zebrane są w tabeli poniżej i oznaczone symbolami dla braku specyficznego wskaźnika oraz dla kategorii dysponujących opisem. Kolorystyka dla poszczególnych typów działań i strategii językowych jest zbliżona do tej, którą oferuje oryginalna wersja *CEFR CV*, co może być ułatwieniem dla tych, którzy chcieliby bliżej zapoznać się z dokumentem.

Działania receptywne		
Rozumienie ze słuchu	Rozumienie ze słuchu: ogólny opis umiejętności	
	Rozumienie rozmowy między rodzimymi użytkownikami języka	
	Słuchanie jako widz/słuchacz	
	Słuchanie komunikatów i instrukcji	
	Słuchanie programów radiowych i telewizyjnych (<i>lub miganych</i>) oraz nagrań	
Rozumienie przekazu audiowizualnego	Oglądanie telewizji i filmów	
Czytanie ze zrozumieniem	Czytanie ze zrozumieniem: ogólny opis umiejętności	
	Czytanie i rozumienie korespondencji	
	Czytanie w celu orientacji	
	Czytanie i rozumienie informacji oraz argumentacji	
	Czytanie i rozumienie instrukcji	
	Czytanie jako forma spędzania wolnego czasu	

Strategie receptywne		
Rozpoznawanie wskazówek płynących z wypowiedzi ustnych, pisemnych <i>i miganych</i> oraz konstruowania znaczenia (inferring)		✓
Działania produktywne		
Wypowiedź ustna	Wypowiedź ustna: ogólny opis umiejętności	✓
	Wypowiedź monologowa: opisywanie doświadczeń i przeżyć	✓
	Wypowiedź monologowa: udzielanie informacji	✗
	Wypowiedź monologowa: przedstawianie własnego stanowiska	✗
	Oświadczenia publiczne	✗
	Zwracanie się do publiczności	✗
Wypowiedź pisemna	Wypowiedź pisemna: ogólny opis umiejętności	✓
	Pisanie twórcze	✗
	Pisanie sprawozdań, rozprawek i opracowań	✗
Strategie produktywne		
Planowanie wypowiedzi		✗
Kompensacja		✓
Monitorowanie i korekta wypowiedzi		✗
Działania interakcyjne		
Interakcja ustna	Interakcja ustna: ogólna ocena umiejętności	✓
	Rozumienie rozmówcy – rodzimego użytkownika języka	✓
	Konwersacja	✓
	Dyskusja nieformalna (z przyjaciółmi)	✗
	Dyskusja formalna i udział w spotkaniach	✗
	Rozmowa prowadzona w konkretnym celu (np. naprawa samochodu, omawianie dokumentu, organizacja imprezy)	✗

	Rozmowy o kupowaniu towarów i usług		✓
	Wymiana informacji		✓
	Prowadzenie i udzielanie wywiadu		✗
	Wykorzystanie środków masowego komunikowania		✓
Interakcja pisemna	Interakcja pisemna: ogólny opis umiejętności		✓
	Prowadzenie korespondencji		✓
	Notatki wiadomości, formularze		✓
Interakcja online	Rozmowa i dyskusja online		✓
	Ukierunkowane na cel działania transakcyjne oraz współpraca online		✓
Strategie interakcyjne			
Zabieranie głosu			✗
Współdziałanie w interakcji			✗
Prośba o wyjaśnienie			✗
Działania mediacyjne			
Mediacja: ogólny opis umiejętności			✗
Mediacja tekstu	Przekazywanie konkretnych informacji		✓
	Objaśnianie danych		✗
	Przetwarzanie tekstu		✗
	Tłumaczenie tekstu pisanego		✗
	Notowanie		✗
	Wyrażanie osobistej reakcji na teksty kreatywne		✗
	Analiza i krytyka tekstów kreatywnych		✗
Mediacja pojęć	Współpraca w grupie	Ułatwianie współpracy i interakcji w grupie	✗
		Współpraca w celu tworzenia znaczenia	✗

	Kierowanie pracą grupową	Zarządzanie interakcją	✗
		Zachęcanie do rozmowy koncepcyjnej	✗
Mediacja komunikacji	Tworzenie przestrzeni różnokulturowej		✗
	Działanie w roli pośrednika w sytuacjach nieformalnych		✗
	Ułatwianie komunikacji w sytuacjach delikatnych i w przypadku nieporozumień		✗
Strategie mediacyjne			
Strategie służące wyjaśnieniu nowego pojęcia	Łączenie z uprzednią wiedzą		✗
	Dostosowywanie języka		✗
	Dzielenie skomplikowanych informacji		✗
Strategie upraszczania tekstu	Rozwijanie zwięzłego tekstu		✗
	Skracanie tekstu		✗

Tab. 1. Obecność deskryptorów dla poszczególnych działań komunikacyjnych i strategii komunikacyjnych dla poziomu Pre-A1. Opracowanie własne na podstawie CEFR CV².

Jak wynika z powyższego zestawienia, od 2020 roku dysponujemy ogólnymi opisami kompetencji dla trzech spośród czterech typów działań komunikacyjnych: recepcji, produkcji i interakcji.

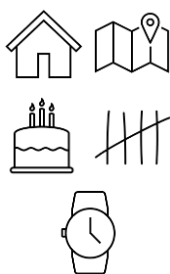
Zacznijmy od omówienia działań receptywnych. W zakresie rozumienia ze słuchu użytkownik języka obcego na poziomie Pre-A1³ powinien rozumieć krótkie, bardzo proste pytania i stwierdzenia, pod warunkiem że są one wypowiedzane wolno i wyraźnie, towarzyszą im obrazy lub gesty, a w razie potrzeby użytkownik może liczyć na powtórzenie; rozpoznaje również słowa codziennego użytku, a także liczby, ceny, daty oraz dni tygodnia, pod warunkiem że są wypowiedzane wyraźnie i wolno oraz pojawiają się w jasno określonym, znanym kontekście życia codziennego. W zakresie rozumienia przekazu audiowizualnego użytkownik potrafi określić temat nagrania wideo na podstawie informacji wizualnych oraz wcześniej posiadanej wiedzy. Jeżeli chodzi o czytanie ze zrozumieniem, użytkownik na poziomie Pre-A1 jest w stanie rozpoznać znane

² Wobec braku tłumaczenia CEFR CV na język polski w zestawieniu wykorzystano terminy zastosowane w polskojęzycznej wersji CEFR przełożonej przez W. Martyniuka i opublikowanej jako *Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie*. CODN, Warszawa 2003 (dla działań i strategii receptywnych, produktywnych i interakcyjnych) oraz w opracowaniu I. Janowskiej i M. Plak, *Działania mediacyjne w uczeniu się i nauczaniu języków obcych. Od działania do praktyki*, Księgarnia Akademicka, Kraków 2021 (dla działań i strategii mediacyjnych). Nieoficjalne tłumaczenia własne nazw kategorii i fragmentów nieujętych w żadnym z tych dokumentów są oznaczone kursywą.

³ Zaproponowane tu brzmienie deskryptorów nie jest wiernym tłumaczeniem z anglojęzycznego wydania CEFR CV, zawiera pewne skróty i pominięcia, jednak opiera się na nich. Opisy kompetencji dla poszczególnych działań i poziomów znaleźć można w różnych miejscach rozdziału 3 CEFR CV (str. 48-122).

słowa, którym towarzyszą obrazy, np. w ilustrowanym menu lub w książce obrazkowej wykorzystującej znane słownictwo. Dla czytania znajdujemy też opisy poszczególnych podtypów działań: czytania i rozumienia korespondencji (użytkownik potrafi zrozumieć z listu, kartki lub e-maila, na jakie wydarzenie jest zapraszany, wraz z informacjami dotyczącymi dnia, godziny i miejsca, w którym się ono odbędzie; rozpoznaje również godziny i miejsca wymienione w bardzo prostych notatkach i wiadomościach tekstowych od znajomych lub współpracowników, pod warunkiem że nie zawierają skrótów), czytania w celu orientacji (rozumie proste codzienne znaki obserwowane na co dzień w przestrzeni publicznej, takie jak „Parking”, „Dworzec” czy „Zakaz palenia”, a także potrafi znaleźć na plakatach, ulotkach i ogłoszeniach informacje o miejscu, godzinie czy cenie), a także czytania i rozumienia informacji oraz argumentacji (jest w stanie zrozumieć najprostsze materiały informacyjne, takie jak ilustrowane menu restauracji lub ilustrowane opowiadania sformułowane przy użyciu bardzo prostych słów codziennego użycia). Strategie receptywne dla poziomu Pre-A1 dotyczą rozpoznawanie wskazówek płynących z wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz konstruowanie znaczenia – użytkownik potrafi domyślić się znaczenia słowa na podstawie towarzyszącego mu obrazu lub ikony.

Jakie wnioski dotyczące działań receptywnych płyną z wyżej wymienionych opisów? Ucząc (się) języków na tym poziomie powinniśmy postawić na multimodalność. Im więcej kanałów przekazu i rodzajów danych wykorzystamy (tekst, obraz, dźwięk itp.), tym większa jest szansa na sukces komunikacyjny. Powtarzanie komunikatu, uzupełnianie przekazu werbalnego miną, gestem, czy prostym rysunkiem nakreślonym w powietrzu lub na papierze, poszukiwanie konstrukcji gramatyczno-leksykalnych, które są zbliżone w języku docelowym i w języku ojczystym osoby uczącej się języka obcego – wszystko to są techniki wspierające rozumienie. Warto je stosować w praktyce dydaktycznej, a jednocześnie pokazywać uczniom, jak i oni sami mogą z nich korzystać. Poniżej znajduje się kilka przykładów zastosowania takich pozawerbalnych pomocy – zarówno przy rozumieniu i interakcji pisemnej (tu zastosowaliśmy obok tradycyjnych pytań ikonki dostępne w programie Word), jak i przy rozumieniu i interakcji ustnej (zdjęcia wygenerowane przez sztuczną inteligencję pokazują, jak przy pomocy gestu osoba zadająca pytanie może uzupełnić komunikat werbalny⁴).

Gdzie mieszkasz?
Gdzie Pani/Pan mieszka?

Ile masz lat?
Ile ma Pani/Pan lat?

Która jest godzina?

⁴ Wykorzystane tu zdjęcia zostały wygenerowane przez M365 Copilot.

Która jest godzina?

O której godzinie idziesz / chodzisz spać?
O której godzinie idzie / chodzi Pani/Pan spać?

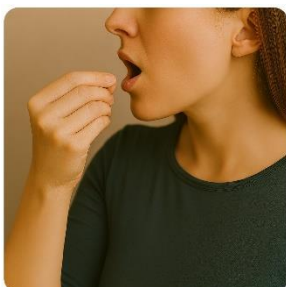
Stan cywilny

Czy masz męża/żonę?
Czy ma Pani/Pan męża/żonę?
Jaki jest twój stan cywilny?
Jaki jest Pani/Pana stan cywilny?

Co chcesz zjeść? / Na co masz ochotę do zjedzenia?
Co chce Pani/Pan zjeść? / Na co ma Pani/Pan ochotę do zjedzenia?

Czy jesteś głodny?
Czy jest Pani/Pan głodna/y?
Co chcesz zjeść? / Na co masz ochotę do zjedzenia?
Co chce Pani/Pan zjeść? / Na co ma Pani/Pan ochotę do zjedzenia?

Warto również pamiętać o tym, że zarówno w języku polskim, jak i niemieckim, wiele słów ma wspólne korzenie. Nawet jeśli ich użycie nie jest tak częste ani naturalne jak innych ich odpowiedników o odmiennej historii, zastosowanie obok siebie obu słów (synonimów lub wyrazów bliskich znaczeniowo) może okazać się pomocne, czego przykładem może być omówione poniżej pytanie.

Co **wolisz**, **preferujesz**: film czy książkę*?
Co Pani/Pan **woli**, **preferuje**: film czy książkę*?

W języku polskim pierwszym wyborem jest czasownik *woleć*, ale czasownik *preferować* także jest zrozumiały w tym kontekście, a przez podobieństwo do

* Wypowiadając słowo *książkę* można symulować dłońmi gest przekładania stron w otwartej książce; słowo *film*, jako brzmiące tak samo w obu językach, nie wymaga dodatkowych działań.

niemieckiego czasownika *präferieren*, który z kolei jest w niemieckim rzadziej używany niż np. konstrukcja *lieber mögen*, otwiera możliwości skorzystania z pozytywnego transferu językowego.

Przejdźmy teraz do działań produktywnych i rozpoczniemy od kompetencji zdefiniowanych dla wypowiedzi ustnej. Użytkownik na poziomie Pre-A1 potrafi tworzyć krótkie wypowiedzi na swój temat, podając podstawowe informacje osobiste, takie jak imię i nazwisko, adres czy narodowość. Jedyną formą wypowiedzi, dla której na poziomie Pre-A1 jest dostępny szczegółowy opis, jest wypowiedź monologowa: opisywanie doświadczeń i przeżyć – użytkownik potrafi opisać siebie (np. imię i nazwisko, wiek, rodzinę), używając prostych słów i utartych wyrażen, pod warunkiem że może przygotować się wcześniej, potrafi również opisać swoje samopoczucie, używając prostych przymiotników, takich jak „zmęczony”, wspierając się przy tym mową ciała. Jeżeli chodzi o wypowiedź pisemną, użytkownik języka na poziomie Pre-A1 potrafi podać podstawowe informacje osobiste, takie jak imię i nazwisko, adres, narodowość, choć może potrzebować skorzystać ze słownika. Ze strategii produktywnych w zasięgu użytkownika na poziomie Pre-A1 jest jedynie kompensacja – potrafi on na coś wskazać i zapytać, co to jest.

Od dekad wiadomo, że rzadko kiedy użytkownicy języka – tak obcego, jak i ojczystego – ograniczają się do roli odbiorcy lub nadawcy, dlatego tak istotna i rozbudowana jest w CEFR CV sekcja poświęcona opisowi działań interakcyjnych. W zakresie interakcji ustnej użytkownik potrafi zadawać pytania i odpowiadać na pytania dotyczące jego samego oraz codziennych czynności, używając krótkich, utartych wyrażen i wspierając się gestami w celu wzmocnienia przekazu. Dla tej grupy działań dostępne są szczegółowe opisy dla: rozumienia rozmówcy (użytkownik potrafi zrozumieć proste pytania bezpośrednio go dotyczące oraz proste informacje o innych osobach, np. imię i nazwisko, wiek, adres zamieszkania, a także rozumie pewną liczbę znanych słów oraz rozpoznaje kluczowe informacje, takie jak liczby, ceny, daty i dni tygodnia, jeśli rozmówca mówi wolno i wyraźnie, a w razie potrzeby jest gotów powtórzyć), konwersacji (rozumie i używa podstawowych, utartych wyrażen, np. zwrotów grzecznościowych, rozpoznaje proste formy powitania oraz potrafi w prosty sposób przywitać się, podać swoje imię i nazwisko, a także się pożegnać) i wymiany informacji (potrafi powiedzieć innym, jak się nazywa, i zapytać o to samo rozmówce, rozumie i stosuje liczby, potrafi zapytać i powiedzieć, jaki jest dzień, pora dnia i data, umie zapytać o datę urodzenia, wiek czy numer telefonu oraz je podać, potrafi zadać bardzo proste pytania o informacje, takie jak „Co to jest?”, oraz rozumie jedno- lub dwuwyrzowe odpowiedzi). W zakresie interakcji pisemnej użytkownik, posiłkując się np. słownikiem, potrafi przekazać w formularzu lub notatce i używając krótkich wyrażen, podstawowe informacje, takie jak imię i nazwisko, adres zamieszkania, narodowość, stan cywilny i informacje o rodzinie – opis ten powtarza się dla takich podtypów interakcji pisemnej jak: prowadzenie korespondencji oraz notatki, wiadomości i formularze. Podczas działań ukierunkowanych na określony cel i podczas współpracy online natomiast potrafi dokonać wyboru np. produktu, rozmiaru, koloru, robiąc zakupy online lub

wypełniając formularze zgłoszeniowe, pod warunkiem że informacji werbalnej towarzyszy wsparcie w postaci elementów graficznych.

Z wyżej przytoczonych opisów wynika, że tematy poruszane przez użytkownika lub z użytkownikiem na poziomie Pre-A1 można skrótowo podsumować słowami „ja-mnie-mój”. Koncentrują się one na nim samym i jego najważniejszych potrzebach. Obecność wątków związanych z innymi osobami w komunikacji zaznaczona jest najczęściej „odbiciem piłeczki” w postaci pytań zwrotnych „a ty/pan/pani/on/ona/wy itp.?”. Użytkownik języka na tym poziomie zdecydowanie nie jest w stanie sam podtrzymać rozmowy, inicjatywa w dużej mierze przechodzi na współrozmówcę. To właśnie rozmówca odgrywa kluczową rolę w odniesieniu sukcesu komunikacyjnego: dostarcza niemal gotowych struktur, które potem użytkownik może uzupełnić własnymi danymi, zadaje kolejne pytania, wspomaga w sformułowaniu odpowiedzi, domyśla się związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy poszczególnymi informacjami, powtarza, przeformułowuje, angażuje do komunikacji całe swoje ciało, kontroluje tempo wypowiedzi i cierpliwie czeka, kiedy użytkownik poszukuje odpowiedniego słowa lub wyrażenia. Korzystając z analizowanego już wcześniej pytania, możemy rozwinąć schemat komunikacji wspierający użytkownika języka na poziomie Pre-A1. W schemacie tym to współrozmówca bierze na siebie odpowiedzialność za kontynuowanie rozmowy.

Co wolisz, preferujesz: film czy książkę (tu współrozmówca wykonuje dłońmi gest przekładania stron w otwartej książce; słowo film, jako brzmiące tak samo w obu językach, nie wymaga dodatkowych działań)? **Ja** (współrozmówca wskazuje palcem na samego siebie) **wolę książki. A ty** (współrozmówca wskazuje palcem na adresata pytania)?

Dzięki takiemu działaniu współrozmówcy użytkownik języka na poziomie Pre-A1 otrzymuje nie tylko realną pomoc w zrozumieniu poszczególnych słów składających się na pytanie, ale także dostaje gotową strukturę odpowiedzi, którą musi uzupełnić jedynie wybranym przez siebie elementem, także już uprzednio podanym.

Pytanie *akceptujesz tę propozycję?* jest łatwiejsze do zrozumienia przez niemieckojęzyczną osobę uczącą się polskiego lub mającą rzadki kontakt z językiem polskim niż *zgadasz się na tę propozycję?*; *nie masz energii?* jest pytaniem przyjaźniejszym w odbiorze niż *jesteś zmęczony/a?*, a łatwiejszym do zrozumienia odpowiednikiem *świetnie* będzie *idealnie* lub *perfekcyjnie*. Wyrażenie *ciekawa opowieść*, którego znaczenie trudno odgadnąć osobie niemieckojęzycznej, można zastąpić internacjonalizmami *interesująca historia*. Podobnie dzieje się w przypadku par słów *wygodny* i *komfortowy*, *rozmawiać* i *konwersować* lub *dyskutować*, *działać* i *funkcjonować* oraz wielu innych. Nie chodzi przy tym o to, żeby zamiast słów, których brzmienie jest dla ucznia funkcjonującego na co dzień w niemieckojęzycznym otoczeniu obce, używać internacjonalizmów; powinny one pojawiać się obok słów używanych zwykle przez osoby polskojęzyczne, najlepiej w formie tzw. kanapki:

To **ciekawa opowieść**,
interesująca historia, prawda?
Moim zdaniem to **ciekawa**
opowieść.

Dwukrotne zastosowanie sformułowań (na początku i na końcu), których uczący się może nie zrozumieć, zwiększa szansę na to, że je zapamięta, natomiast jednokrotne użycie bliskoznacznego wyrażenia zawierającego internacjonalizmy daje mu poczucie bezpieczeństwa i działa motywująco.

Może się jednak zdarzyć, że, mimo wysiłków współrozmówcy, użytkownik na poziomie Pre-A1, który ma do dyspozycji zaledwie kilkadziesiąt słów i kilka prostych struktur gramatycznych, nie będzie potrafił poradzić sobie z wieloma problemami, które mogą stanąć na drodze do sukcesu. Może jednak – i jako nauczyciele powinniśmy go tego nauczyć – zwrócić się wtedy o pomoc: „Proszę mówić wolniej”, „Proszę napisać”, „Proszę powtórzyć”, i sygnalizować, że ma problem: „Nie rozumiem”, „Co znaczy x?”.

Katalog kompetencji związanych z **działaniami mediacyjnymi** na poziomie Pre-A1 jest bardzo krótki i ogranicza się do przekazywania konkretnych informacji w ramach mediacji tekstu. Użytkownik na tym poziomie potrafi przekazać (w języku B, czyli zwykle ojczystym) proste instrukcje dotyczące miejsc i czasu (podane w języku A, czyli tym, którego się uczy), pod warunkiem że są one powtarzane bardzo wolno i wyraźnie. Jest też w stanie przekazać (w języku B) – ustnie lub pisemnie - bardzo podstawowe informacje (np. liczby i ceny) pozyskane z krótkich, prostych, ilustrowanych tekstów (w języku A).

Warto skorzystać również i z tych kompetencji, pamiętając, że w każdym języku recepcja wyprzedza produkcję. Jest to zjawisko bardzo rozpowszechnione również u osób z językami odziedziczonymi – są one często odbiorcami komunikatów w języku, który dla ich współrozmówców jest ojczystym, jednak nie mają już aż tylu okazji do samodzielnego tworzenia wypowiedzi w tym języku. Odsłuchanie czy przeczytanie krótkiego tekstu w języku docelowym (w tym przypadku polskim) i przekazanie informacji w nim zawartych w języku ojczystym użytkownika (tu: niemieckim) to zadanie o niższym stopniu trudności niż relacjonowanie w języku, którego się uczymy lub który znamy głównie biernie, zasłyszanych w nim informacji. Jest to ćwiczenie nie tylko łatwiejsze, ale i o dużym potencjale: często używając języka obcego poza szkołą, podejmujemy się właśnie takiego zadania, na przykład słuchając na dworcu za granicą, z którego peronu i o której godzinie odjedzie interesujący nas pociąg, aby przekazać tę informację potem w języku ojczystym grupie znajomych. W rodzinach, w których rodzice posługują się różnymi językami, dzieci często biorą na siebie rolę takiego pośrednika: wysłuchują komunikatu wypowiedzianego przez rodzica, dla którego język kraju, w którym rodzina mieszka, nie jest ojczystym, po czym streszczają go w języku ojczystym drugiego rodzica, który często jest zarazem językiem ojczystym samego dziecka.

Podsumowując, może się zdarzyć, że, mając do dyspozycji niewielką liczbę godzin zajęć – na przykład przeznaczonych na naukę/nauczanie trzeciego, nieobowiązkowego języka lub na kurs językowy – zdamy sobie sprawę, że nie uda się w wyznaczonym czasie osiągnąć poziomu A1. Wówczas dobrze jest wiedzieć, że nie musimy sami decydować, jak dokonać wyboru realizowanych treści, ponieważ istnieje opis poziomu niższego niż A1 – Pre-A1. Opis ten odnosi się do kompetencji możliwych do rozwinięcia w czterech rodzajach działań językowych – recepcji,

produkcji, interakcji oraz mediacji – i jest uzupełniony o charakterystykę strategii typowych dla każdego z wymienionych działań. Deskryptory zawarte w *CEFR CV* nie tylko pokazują, czego – jako nauczyciele – możemy oczekiwać od naszych uczniów, ale i uświadamiają, jak ważna dla użytkownika na poziomie Pre-A1 jest postawa rozmówcy (a tym często jest właśnie sam nauczyciel). Sugerują też, czego uczyć naszych uczniów, aby potrafili przezwyciężać trudności i rozwijać swoje kompetencje już bez bezpośredniej kontroli nauczyciela. Współpraca w osiąganiu sukcesu komunikacyjnego może być angażująca, a nawet męcząca – wymaga kreatywności, a często również pewnej porcji gimnastyki i skorzystania z talentów artystycznych – jednak jest niezbędna, aby uczeń nie stracił motywacji. Warto pokazać osobom dopiero zaczynającym naukę, że ta niewielka liczba godzin to nie jest czas zmarnowany, że to nie jest tak, że „czego (się) można nauczyć w ciągu semestru, mając lekcje trzy razy w tygodniu po 45 minut?”. To pierwszy krok do komunikowania się, ale także do uniezależnienia się od dobrej woli współrozmówcy.

LITERATURA

Council of Europe (2020:), Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume., Council of Europe Publishing, Strasbourg, available at www.coe.int/lang-cefr.

Europarat 2020:.. Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen. Begleitband. Klett, Stuttgart 2020.

Janowska I.wona u./i, M.Marta Plak (2021:), Działania mediacyjne w uczeniu się i nauczaniu języków obcych. Od teorii do praktyki., Księgarnia Akademicka, Kraków.

Rada Europy (2003),: Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie., Wydawnictwo CODN, Warszawa.